

Rapporteurbaan

**DIE HOOGSTE HOF VAN APPÈL
VAN SUID-AFRIKA**

Saaknommer: 657/98

Insake die appèl van

GF WESSELS NO

Appellant

en

CJ DE JAGER NO

1ste Respondent

JF PEYPER NO

2de Respondent

HOE:

**Van Heerden WndHR, Smalberger, Olivier, Zulman ARR en Farlam
WndAR**

Verhoordatum: 15 Augustus 2000

Leweringsdatum: 22 September 2000

UITSPRAAK

HJO VAN HEERDEN WndHR

[1] Die vraag wat ter beslegting in hierdie appèl opduik, kan soos volg geformuleer word.

Na die sekwestrasie van sy boedel, maar voor sy rehabilitasie, neem 'n insolvent se vrou, met wie hy buite gemeenskap van goed getroud is, 'n versekeringspolis op haar lewe uit. Sy wys daarin die insolvent aan as die bevoordeelde in geval van haar dood. Sy kom dan sonder 'n testament te sterwe wat meebring dat die insolvent 'n intestate erfgenaam van haar is. Daarna weier die insolvent om die versekeringsvoordeel of die erfenis te aanvaar. Het die twee voordele nou in die kurator van die insolvente boedel gevestig in die sin dat hy die bevoegdheid verkry het om self die voordele te aanvaar? Indien die antwoord nee is, soos Beckley R in die Vrystaatse Provinsiale Afdeling bevind het, kan die appèl nie slaag nie.

[2] Dit is welbekend dat, ingevolge art 20 (2) (b) van die Insolvensiewet 24 van 1936,

vir sover ter sake, “goed” wat gedurende sy insolvensie 'n insolvent andersins sou toegeval het, in sy

insolvente boedel beland en dus vestig in die kurator daarvan. Dit is ewe bekend dat “roerende goed” in art 2 omskryf word as elke soort goed wat nie onroerend is nie. Volgens dieselfde artikel beteken “goed” “roerende goed . . . en omvat voorwaardelike regte op goed . . .”

[3] Die appellant se betoog is dat die “regte” wat die insolvent in die gepostuleerde geval verkry het, roerende goed is. Hierdie betoog is so klaarblyklik ongegrond dat nie veel daaroor gesê hoef te word nie.

[4] Die appellant het geredelik toegegee dat indien sy betoog op vaste rots gebou is, die “reg” om gedurende insolvensie ‘n skenkingsaanbod te aanvaar, ook ‘n “reg” is wat in die kurator setel. ‘n Reg in regsterminologiese taal kan egter nie in die abstrak bestaan nie. Dit is maar een pool van ‘n verbintenis waarvan die ander ‘n verpligting is, o.a. weens ‘n kontraktuele band. As bogenoemde aanbod aan die insolvent gemaak word, verkry hy ‘n bevoegdheid om dit aan te neem. Tot dan rus daar geen verpligting op die aanbieder nie. Trouens, behalwe in die oneigentlike geval van ‘n opsie, kan hy die aanbod te eniger tyd voor aanname herroep. Dus, die insolvent verkry slegs ‘n bevoegdheid, in teenstelling tot ‘n reg, om die aanbod voor herroeping daarvan te aanvaar.

[5] Wat die versekeringsvoordeel betref, word op die keper beskou deur medewerking van twee partye 'n aanbod aan die insolvent gemaak. Denkbaar kan elk van die twee so 'n aanbod maak. In die eerste geval doen die gebonde party wel 'n verpligting op, maar nie teenoor enigiemand anders as sy medekontraktant nie, totdat die aanbod aanvaar word. Ook hier is daar gevolglik geen sprake van 'n reg wat die derde onmiddellik by sluiting van die kontrak tot sy voordeel verkry nie. 'n Mens het dus maar weer met 'n blote bevoegdheid te doen.

[6] Ek kom dan by die erfenis. Weereens is daar in die geval van 'n testate of intestate bevoordeling by die dood van die testateur slegs 'n bevoegdheid en geen reg nie, wat die insolvent toeval. 'n Reg verkry hy eers as hy die bevoordeling aanvaar.

[7] Die appellant betoog dat in so 'n geval die insolvent 'n voorwaardelike reg verkry, die voorwaarde synde die aanvaarding van die voordeel. Hoe gekunsteld hierdie argument is, blyk uit die volgende voorbeelde: 'n Legaat word aan 'n erfgenaam nagelaat op voorwaarde dat hy vir 'n jaar nie Kaapstad verlaat nie. Word hierdie toewysing aanvaar, verkry die insolvent 'n voorwaardelike reg. Maar voor dan het hy 'n blote bevoegdheid om te adieer. Gestel voorts dat 'n groot som geld aan

‘n insolvent nagelaat word op voorwaarde dat hy vir, sê, 10 jaar sy jonger broertjie in sy woning sal huisves. As die kurator nou die “reg” aanvaar, in wie setel dan die ooreenstemmende “verpligting”?

[8] Meer nog, as die appellant dit juis het, behoort die “reg” die dood van die aanbieder te oorleef. Dit is egter nie die geval nie (De Groot 3.1.6, Voet 5.1.73). In hierdie verband sê De Wet en Van Wyk, Kontraktereg en Handelsreg, 5de uitgawe, vol 1, p 35:

“Tog meen ek dat die aanbod deur die aanbieder se dood verval, en wel omdat die aanbod nog nie ‘n verpligting is wat as ‘n las deel vorm van die oorledene se boedel nie.”
Raadpleeg ook Voet 42.8.16.

[9] Uit bostaande volg vanself dat *Kellerman NO v Van Vuuren* 1994(4) SA 336 (T), en *Klerck and Schärge NNO v Lee* 1995(3) SA 340 (SE) juis, en *Boland Bank v Du Plessis* 1995(4) SA 113 (T) verkeerd, beslis is.

[10] Om bogenoemde redes is die appèl na aanhoor daarvan met koste afgewys. Daar is egter nog ‘n verdere bevel wat gemaak moet word. Die hele band 2 van die oorkonde bestaan uit die partye se betoogshoofde in die hof *a quo* en was dus, soos die appellant gereedelik toegegee het, totaal onnodig vir die beslegting van die appèl. Hy kon ook geen rede aanvoer waarom ‘n spesiale

kostebevel ten opsigte van die insluiting van band 2 nie gemaak moet word nie. Hierdie hof het nou reeds oor 'n geruime tyd gewaarsku dat sulke bevel gemaak sou word, en dit inderdaad in 'n aantal appèlle gedoen. Die waarskuwings het egter blykbaar in heelwat gevalle op dowe ore geval.

[11] Aangesien 'n verdere bevel aangewese is, is dit verkieslik om dit te notuleer saam met die bevel wat reeds gemaak is.

[12] Die resultaat is dat die appèl met koste afgewys word en dat die appellant se prokureurs geen koste van hom mag verhaal wat toe te skryf is aan die insluiting van band 2 in die oorkonde van die appèl nie.

HJO VAN HEERDEN
Waarnemende Hoofregter

Stem saam:

Smalberger AR
Olivier AR
ZulmanAR
Farlam WndAR